LEDER: FLERSTEMMIG OG LIVSNÆRT?

Artiklene i dette nummeret spenner vidt, men alle har en fellesnevner knyttet til flerstemmighet og livsnærhet. To artikler analyserer nye konfirmantlærerverk og stiller blant annet spørsmål om hvordan bøkene forholder seg til konfirmantenes hverdagsliv og mangfoldet i tradisjon og samfunn. En artikkel handler om elevers erfaringer med skolens religionsfag og viser at mange elever mener dette er et av de viktigste fagene. Dette funnet knyttes til de mange virkelighetsdimensjonene faget vektlegger og ivaretar og at elevene tydelig ser sammenhengen mellom hverdagsliv og skolefag. En annen artikkel utforsker nettopp dimensjoner ved elevers hverdagserfaring og diskuterer hvordan dette kan være en ressurs for undervisning om bærekraftig utvikling innen religionsfaget. Også praksisartiklene i dette nummeret knytter an til flerstemmighet og livsnærhet. Den ene presenterer et opplegg for religionsundervisning som kan betegnes som mangfoldig eller flerstemmig i sin kunnskapsutvikling. Den andre presenterer et kirkelig ungdomsarbeid der livsnærhet er viktig ved at ungdommers egne erfaringer, preferanser og historier preger opplegget.

Religionspedagogikk-professor Bert Roebben har nylig skrevet om utfordringer i nåtidig religionsundervisning i et pluralistisk Europa. I boka *Theology Made in Dignity. On the Precarious Role of Theology in Religious Education* (2016) diskuterer han hvordan teologi kan ha en plass i framtidig religionsundervisning. Flerstemmighet og livsnærhet er relevante ord også for hans framlegg. Roebben oppsummerer noen av diskusjonene om religionsfag i ulike land, og mener at både det å ha et skolefag der én konfesjon gir opplæring i sin offisielle teologiske tradisjon, og undervisning som utelukkende betoner et religionsvitenskapelig utenfra-perspektiv, innebærer en risiko for at religionsundervisning blir begrenset til overføring av «ekstern informasjon». Selv argumenterer Roebben for dannelse som inkluderer at elevene skal bli myndiggjort «til å bli fortelleren i sin egen historie». I dette inngår retten til å opparbeide personlig og spirituell kompetanse, og Roebben mener at det å reflektere over grunnlaget for sin egen religiøse eller ikke-religiøse posisjon – i møte med andre – er sentralt for å bygge en slik kompetanse. Eksistensielle spørsmål vil alltid bli stilt og Roebben skriver at skolene må gi et rom der barn og ungdom kan jobbe med disse.

Roebben gir flere innspill til hvordan skolen kan skape det rommet han etterlyser, og et av dem er barneteologisk fundert. Barneteologi har vært viktig innenfor Den norske kirkes arbeid med trosopplæring de senere årene, med vekt på barn som fullverdige religiøse subjekter som selv «gjør teologi» – ikke objekter for innprenting av voksnes teologi. Men innenfor skolen? Roebben argumenterer for å gi plass for barns teologisering i skolen ved å starte med

å skille mellom filosofiske og teologiske spørsmål. Han skriver at en filosofisk tilnærming til eksistensielle spørsmål handler om å stille stadig dypere spørsmål, men holde det åpent hvordan en svarer på dem. En teologisk tilnærming innebærer å prøve ut forskjellige svar eller perspektiver – der for eksempel religiøse tekster kan trekkes inn i arbeidet, og der det er åpning for å tenke at transcendens kan være en mulighet for å kaste lys over det immanente.

Å gi rom for barns teologisering innebærer ifølge Roebben å gi barna tilgang til meningspotensialet i tros- og livssynstradisjoner og arbeide sammen med dem med forsøk på refleksjoner over, forståelse for og svar på eksistensielle spørsmål samt kritisk prøving og utvikling av et språk for dette. Å teologisere med barn er å hjelpe dem å finne gode spørsmål og passende svar, eller, om svarene ikke kan finnes, å la de gode spørsmålene forbli åpne. Han er inspirert av det tyske arbeidet med barneteologi og ungdomsteologi der det er fokus på nettopp livsnærhet i form av å beskjeftige seg med det barna er opptatt av i sin hverdag (*everyday concerns*), og det er en flerstemmighet i betoningen av at en i barneteologi snakker om teologier i flertall.

I tillegg til barneteologi foreslår Roebben i boka blant annet både mer ritualisert praksis og stillhetsøvelser innenfor skolen. Riktig nok følges dette sistnevnte av en bemerkning om at han vet dette er kontroversielt, men jeg ser noen umiddelbare utfordringer ved hans framlegg i norsk kontekst. Likevel er det noe med å se på utfordringer og tenke på nye måter å kunne løse dem på, nye tanker om forholdet mellom teologi og skolens religionsfag og måter å gi rom for det flerstemmeige og livsnære på, som kan være interessant og kanskje inspirere.

PS Du husker kanskje debatten i *Prismet* i 2016 om kirke-skolesamarbeid og hvorvidt påskevandringene passer innen rammen av (K)RLE-faget? Den har nå blitt fulgt opp i en nystartet podkast kalt KRLE-podden (www.krlepodden.com). Den aktuelle episoden heter «Ekskusjoner» og består av intervju med Tove Nicolaisen. På nettsiden ligger også en kommentar av Geir Skeie, der han uttrykker at ekskursjoner og møter med levde religion/religion i praksis kan være en vei å gå dersom KRLE-faget ikke skal lide eller dø av fakta-kjedsomhet. Møter med levde religion kan både gi en erfaring av religion som noe som er livsnært for noen – og kjennskap til mangfold eller flerstemmighet innenfor en tradisjon. Med andre ord spørsmål om flerstemmighet og livsnærhet eller levde religion på flere fronter og flere måter.

Gunnfrid Ljones Øierud
redaktør